

Sygn. akt: II Ca 696/14

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy II Wydział Cywilny – Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Janusz Kasnowski (spr.)

Sędziowie: SO Irena Dobosiewicz

SO Wojciech Borodziuk

po rozpoznaniu w dniu 9 grudnia 2014 r. w Bydgoszczy na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W.

z udziałem

D. S. i J. S.

o wpis

na skutek apelacji wnioskodawcy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 4 lipca 2014 r. w sprawie o sygn. Dz. Kw (...) (KW nr (...))

postanawia:

oddalić apelację.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt II Ca 696/14

UZASADNIENIE

Dnia 5 marca 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w W. Oddział w B. złożył wniosek o dokonanie wpisu hipoteki przymusowej w kwocie 5.496,54 zł w dziale IV księgi wieczystej Kw Nr (...). Do wniosku dołączono dwie decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych :

- z dnia 29.07.2013 r., stwierdzającą, że D. S. jest dłużnikiem wnioskodawcy i określającą stan należności z tytułu zaległych składek,
- z dnia 20.11.2013r. wskazującą w części wstępnej J. S., stwierdzającą, że płatnik składek D. S. jest dłużnikiem wnioskodawcy i określającą stan należności z tytułu zaległych składek.

Do wniosku dołączono kopie dowodów doręczenia decyzji uczestnikom.

Postanowieniem z dnia 4 lipca 2014 roku Sąd Rejonowy w Bydgoszczy oddalił wniosek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. – Oddziału w B. o dokonanie wpisu hipoteki przymusowej.

Sąd Rejonowy wskazał, iż z treści księgi wieczystej Kw Nr (...) wynika, że jest ona prowadzona dla nieruchomości gruntowej. W dziale II tej księgi wieczystej jako współwłaściciele nieruchomości ujawnieni są uczestnicy J. S. i D. S. we wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej.

Z dołączonych do wniosku decyzji, wynika, że zobowiązanym wobec wnioskodawcy z tytułu zaległych składek jest tylko uczestnik D. S..

Część orzekająca decyzji z dnia 20.11.2013r. nie zawiera żadnego rozstrzygnięcia odnoszącego się do uczestniczki. Jedyne w uzasadnieniu decyzji powołano się na odpowiedzialność osób pozostających w związku małżeńskim z majątku osobistego płatnika oraz z majątku wspólnego płatnika i jego małżonka.

Sąd Rejonowy następnie wskazał, że podstawę do uzyskania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej własność zobowiązanego na podstawie doręczonej decyzji stanowi art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585, ze zm., dalej: u.s.u.s.). Odwołując się do treści art. 26 ust. 3a pkt 2 ust. 3c i 4 u.s.u.s. Sąd Rejonowy wskazał, iż podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w postanowieniu z dnia 9.01.2013 r., III CSK 69/12, że decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ustalająca wysokość należności z tytułu składek, doręczona dłużnikowi po zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 131, poz. 1075), nie stanowi podstawy wpisu w księdze wieczystej hipoteki przymusowej na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej dłużnika i jego małżonka (OSNC 2013/7-8/93). Sąd I instancji podzielił stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu postanowienia z dnia 9.01.2013 r., że podstawę wpisu hipoteki przymusowej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej zobowiązanego i jego małżonka może stanowić tylko tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko obojemu małżonkom, co wynika z treści art. 27 c ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz.U. z 2012 r., poz. 1015, ze zm., dalej: u.p.e.a.).

Sąd Rejonowy zaznaczył, iż w niniejszej sprawie decyzja z dnia 29.07.2013 r. została doręczona uczestnikowi jako płatnikowi, a decyzja z dnia 20.11.2013 r. została doręczona uczestniczce, przy czym z uzasadnienia decyzji wynika, że doręczono ją uczestniczce jako małżonce płatnika. Treść obu decyzji wskazuje, że dotyczą one zaległości uczestnika w płatności składek. Sąd Rejonowy powołując treść art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 707, ze zm., dalej: u.k.w.h.) wskazał, że wierzyciel, którego wierzytelność jest stwierdzona tytułem wykonawczym, określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym, może na podstawie tego tytułu uzyskać hipotekę na wszystkich nieruchomościach dłużnika (hipoteka przymusowa). Z mocy art. 110 u.k.w.h. podstawą wpisu hipoteki przymusowej może być również decyzja administracyjna, chociażby decyzja nie była ostateczna. W doktrynie i orzecznictwie utrwalone jest stanowisko, że aby uzyskać wpis hipoteki przymusowej w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej (bezudziałowej), wierzyciel musi dysponować tytułem wykonawczym, lub innym dokumentem określonym w wart. 110 u.k.w.h., wystawionym przeciwko wszystkim współwłaścicielom nieruchomości.

Sąd Rejonowy wskazał, że małżonek płatnika nie jest zobowiązany do uiszczenia należnych wnioskodawcy składek. Małżonek zobowiązanego, z mocy art. 29 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa w zw. z art. 31 u.s.u.s., odpowiada z majątku wspólnego za zobowiązania małżonka. Odpowiedzialność ta polega na znoszeniu egzekucji z majątku wspólnego, a nie na obowiązku spłaty należności obciążających zobowiązanego. Nie można zatem uznać, że decyzja z dnia 20.11.2013 r. jest wystawiona przeciwko uczestniczce.

W konsekwencji powyższego Sąd Rejonowy uznał, że w aktualnym stanie prawnym tylko administracyjny tytuł wykonawczy wydany na oboje małżonków może stanowić podstawę wpisu hipoteki przymusowej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości objętej wspólnością majątkową małżeńską dłużnika i jego małżonka i z tego powodu na podstawie art. 626⁹ k.p.c. Sąd Rejonowy wniosek oddalił.

Apelację od powyższego postanowienia złożył wnioskodawca, zaskarżając je w całości> Domagał się dokonania wpisu hipoteki w kwocie 5.496,54 zł zgodnie z żądaniem zawartym we wniosku oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sadowi Rejonowemu skarżący zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa materialnego art. 110 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U.2013r. poz. 707) oraz art. 26 ust. 3 i 3a pkt 2 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2009r., Nr 205, poz. 1585) poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji nieprawidłowe przyjęcie, że dokumenty załączone do wniosku o wpis nie dają podstaw do ujawnienia hipoteki przymusowej, a także naruszenie art. 626⁹ k.p.c. poprzez jego zastosowanie i oddalenie wniosku, pomimo braku przesłanek.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie podlegała uwzględnieniu. Sąd Rejonowy wyjaśnił, że zgodnie z treścią art. 626⁸ § 2 k.p.c. przy rozpoznawaniu wniosku o wpis, badaniu Sądu podlega jedynie treść wniosku, treść i forma dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Przepis ten określa przy tym zakres kognicji Sądu wieczystoksięgowego pierwszej instancji, jak i drugiej instancji. Co do zasady wpis w księdze wieczystej zgodnie z art. art. 626⁸ § 1 k.p.c. jest dokonywany wyłącznie na wniosek i w jego granicach, chyba, że przepis szczególny przewiduje dokonanie wpisu z urzędu - art. 626¹³ k.p.c..

Sąd pierwszej instancji rozpoznając przedmiotową sprawę dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, a następnie wyciągnął na ich podstawie prawidłowe wnioski natury prawnej, które Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne.

Z treści odpisu zupełnego działu drugiego księgi wieczystej Kw. Nr (...) wynika bezspornie, że własność nieruchomości przypada uczestnikom D. S. i J. S. we wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej. Do wniosku o wpis w księdze wieczystej hipoteki przymusowej w kwocie 5.496,54 zł wnioskodawca dołączył decyzję z dnia 29.07.2013r. dotyczącą zadłużenia uczestnika D. S. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz decyzję z dnia 20.11.2013r.. adresowaną do płatnika, a także do małżonka płatnika – uczestniczkę J. S.. Kopie decyzji doręczono uczestnikom postępowania. Należy jednak podkreślić, że decyzja adresowana do J. S. nie zawiera w sentencji odniesienia do odpowiedzialności uczestniczki, co powoduje, że nie można jej uznać za decyzję wydaną w stosunku do niej.

Hipoteka przymusowa może zaś zostać wpisana tylko na podstawie dokumentu, który jest wystawiony przeciwko wszystkim osobom będącym współwłaścicielami nieruchomości. Stanowisko takie wyraził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 2013r. w sprawie I CSK 433/12 (lex 1341645). Sąd Najwyższy zaznaczył także, że „ odnosi się to do każdego dokumentu, a zatem nie tylko do tytułu wykonawczego, ale także do nieostatecznej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określającej wysokość zobowiązania dłużnika z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne”. Sąd Okręgowy podziela argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, dotyczącą tego, że załączone przez wnioskodawcę decyzje odnoszące się de facto do uczestnika jako zobowiązanego do płatności z tytułu składek nie mogły skutkować uwzględnieniem wniosku. Prawidłowo Sąd pierwszej instancji wskazał, że decyzja zaadresowana do uczestniczki nie zawiera żadnego orzeczenia względem niej. Jedynie w jej uzasadnieniu stwierdzono, że jako małżonka płatnika ponosi odpowiedzialność z majątku wspólnego. Tak sformułowana decyzja nie jest decyzją wydaną przeciwko uczestniczce.

Reasumując stwierdzić należy, że możliwość uzyskania hipoteki przymusowej między innymi na podstawie decyzji administracyjnej, o ile przepisy szczególne tak stanowią, chociażby decyzja nie była ostateczna, nie oznacza jednak, że można ją uzyskać na podstawie takiej decyzji, jaką za podstawę podaje skarżący, a mianowicie – dotyczącej jedynie dłużnika, a doręczonej również jego małżonkowi.

W sytuacji, gdy dłużnikiem wnioskodawcy jest tylko jeden z małżonków, zaś wierzyciel zamierza uzyskać wpis hipoteki przymusowej na nieruchomości wchodzącej w skład majątkowej wspólności ustawowej małżeńskiej dłużnika i jego małżonka, winien on dysponować tytułem wykonawczym wystawionym na oboje małżonków.

Zgodnie bowiem z ugruntowanym w orzecznictwie stanowiskiem hipoteka przymusowa pełni rolę szczególnego środka egzekucyjnego, w szerokim znaczeniu, skoro zmierza do ułatwienia przyszłego postępowania egzekucyjnego

poprzez zabezpieczenie interesów fiskalnych. Zatem do jej ustanowienia wierzyciel powinien dysponować tytułem prawnym wymaganym do wszczęcia i prowadzenia egzekucji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 09.01.2013 r., III CSK 69/12, OSNC 2013, nr 7-8, poz. 93; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 05.01.2005 r. II CK 416/04, LEX nr 277087). Skoro ustanowienie hipoteki przymusowej ma na celu ułatwienie przyszłego postępowania egzekucyjnego, to skutek ten może być osiągnięty tylko wtedy, gdy wierzyciel dysponuje tytułem prawnym wymaganym do wszczęcia egzekucji, co przemawia za przyjęciem, że podstawę wpisu hipoteki przymusowej powinien stanowić taki sam tytuł, jaki uprawnia do prowadzenia egzekucji. Wzgląd na ochronę interesów fiskalnych wnioskodawcy w ramach postępowania o wpis hipoteki przymusowej nie może uzasadniać wpisu hipoteki bez tytułu wykonawczego przeciwko małżonkowi dłużnika.

Prowadzenie egzekucji administracyjnej z majątku osobistego zobowiązanego oraz z majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka wymaga wystawienia administracyjnego tytułu wykonawczego przeciwko zobowiązanemu i jego małżonkowi zgodnie z art. 27c ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (j.t. Dz. U. 2012 r., poz. 1015 ze zm.; dalej „u.p.e.a.”). Takie stanowisko znalazło wyraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. choćby postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27.05.2010 r. w sprawie III CZP 27/10; uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 28.10.2004 r. w sprawie III CZP 33/04; uchwała z dnia 18.09.2002 r. w sprawie III CZP 49/02.; uchwała z dnia 18.03.2005 r. w sprawie III CZP 3/05; postanowienie z dnia 15.12.2004 r. w sprawie II CK 274/04; postanowienie z dnia 27.05.2010 r. w sprawie III CZP 27/10).

Stanowisko Sądu Najwyższego wywodzi się zasadniczo z analizy art. 27c u.p.e.a. w powiązaniu z art. 29 § 1, art. 26 i art. 1a pkt 20 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.). Owszem z treści art. 29 § 1 tej w zw. z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. w Dz. U. 2013 r., po. 1442 ze zm.; dalej: „u.s.u.s.”) wynika, że zobowiązany ponosi odpowiedzialność nie tylko majątkiem osobistym, ale także majątkiem wspólnym, jednak sposób realizacji tego obowiązku statuuje art. 27c u.p.e.a.. Przepis ten określa sposób włączenia do postępowania egzekucyjnego małżonka niebędącego zobowiązanym, którego prawa zostają jednak dotknięte tym postępowaniem i który jednak powinien mieć zapewnione warunki do należytej ochrony swoich interesów. W konsekwencji, nie można podzielić stanowiska, że art. 26 ust. 3, 3a pkt 2 u.s.u.s. pozwala na ustalenie odpowiedzialności majątkiem wspólnym małżonków za należności składkowe, w sytuacji gdy dłużnikiem jest tylko jeden z nich. Przepisy te nie zwalniają wierzyciela od uzyskania administracyjnego tytułu wykonawczego przeciwko obojgu małżonkom dla uzyskania wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości objętej wspólnością majątkową małżeńską.

Wobec przedłożenia przez wnioskodawcę, jako dokumentu stanowiącego podstawę wpisu, decyzji określającej stan zaległości jedynie dłużnika D. S. i braku decyzji wystawionej również przeciwko J. S., a zatem przeciwko wszystkim osobom wpisanym w księdze wieczystej jako właścicielom nieruchomości Sąd pierwszej instancji słusznie oddalił wniosek o wpis hipoteki przymusowej na majątku wspólnym.

Mając na uwadze powyższe okoliczności oraz podzielać argumenty przywołane w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd Okręgowy oddalił apelację, jako nieuzasadnioną (na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z 13 § 2 k.p.c.).